

SCHIJNHUWELIJKEN

De jongste jaren heeft de Belgische overheid al een aantal maatregelen genomen om het toenemend fenomeen van de schijnhuwelijken een halt toe te roepen. Zo is het via een wetswijziging¹ voortaan mogelijk om schijnhuwelijken en pogingen daartoe te sanctioneren. De Brusselse gemeente Schaarbeek ging een stapje verder en richtte binnen de politie een Cel schijnhuwelijken op.

LIGT UW PARTNER LINKS OF RECHTS NAAST U IN BED?

.....
Tekst Saskia Van Puyvelde
Fotografie Lavinia Wouters
.....

BRUSSEL – Als partners huwen met mekaar zonder echt de intentie te hebben een duurzame relatie aan te gaan en als ze via dat huwelijk de ander aan een verblijfsvergunning en eventueel de Belgische nationaliteit willen helpen, dan spreken we van een schijnhuwelijk. Het wordt gebruikt als oneigenlijk migratiekanaal en in vele gevallen is het ook een regelrechte lucratieve mensenhandel² die heel wat slachtoffers maakt. België heeft stilaan een internationale reputatie verworven en buitenlanders komen zich zelfs speciaal op Belgisch grondgebied vestigen voor een schijnhuwelijk. De omzendbrief van 13 september 2005 stelt dat de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) geraadpleegd moet worden bij een voorgenomen huwelijk van een vreemdeling die reeds illegaal op het grondgebied verblijft. Volgens de inlichtingen die de gemeenten aan DVZ hebben doorgegeven, werden 347 huwelijken door de gemeenten geweigerd in 2006. Tussen 1 januari en 28 november 2007 zouden 326 huwelijken door de gemeenten geweigerd en door DVZ geregistreerd zijn.

Het topje van de ijsberg

Terwijl er in ons land opmerkelijk minder getrouwd wordt (van 54 112 huwelijken in 1993 naar 45 561 in 2007), neemt het aantal huwelijken in Schaarbeek gestaag toe: van 410 in 1993 naar 734 in 2008). Volgens Bernard Guillaume, ambtenaar van de burgerlijke stand van deze Brusselse gemeente, komen er in zijn gemeente jaarlijks ongeveer 3000 buitenlanders bij, enkel door gezinshereniging. Dit vertaalt zich in een stijgend aantal huwelijken waarbij één van de partners afkomstig is van een land buiten de Europese Unie. De laatste jaren is het aantal dossiers rond schijnhuwelijken in Schaarbeek echter afgenomen, onder andere dankzij de oprichting van een Cel schijnhuwelijken in juni 2006. “Vroeger was deze problematiek voor de wijkagent”, vertelt inspecteur Jean-Luc Haentjes, sectiechef van de Cel schijnhuwelijken van de gecentraliseerde gerechtelijke brigade van de politiezone Brussel-Noord (Schaarbeek/ Evere/ Sint-Joost-Ten-Node). “Een onderzoek naar een schijnhuwelijk duurt lang en de wijkagent heeft er gezien zijn werklast gewoonweg geen tijd voor.” De cel bestaat uit vier personen, onder hen ook inspecteur Wendy Coremans: “In tegenstelling tot vroeger, waar zo’n onderzoek nog fel door de gemeenten werden gestuurd, werken we nu in opdracht van het parket. In het grootste aantal van onze dossiers gaan we preventief te werk, namelijk als het huwelijk nog niet voltrokken is. Als de ambtenaar van de burgerlijke stand zijn twijfels heeft bij een huwelijksaanvraag, kan hij krachtens een nieuwe wet van

1999 zijn beslissing voor maximum twee maand uitstellen en belandt het dossier via het parket op ons bureau. Dan hebben we ongeveer één maand de tijd om uit te vissen of het al dan niet om een schijnhuwelijk gaat. We checken bij DVZ of het koppel elders al geprobeerd heeft om te huwen en we gaan het paar uitnodigen voor een verhoor. Beide partners moeten gelijktijdig verhoord worden, zodat ze elkaar niet gaan brieven. Toch weten en voelen we dat ze vaak al goed voorbereid zijn op het verhoor, omdat onze standaard vragenlijst op het internet circuleert. Het is dan kwestie van creatief te zijn met de vraagstelling en het zijn vaak kleine dingen die hun de das omdoen. Wie echt onder één dak woont, weet bijvoorbeeld of zijn partner links of rechts in bed ligt en of hij zijn koffie met melk en suiker neemt. Zo’n verhoor kan makkelijk vier uur duren, maar we beslissen dan ook over die mensen hun toekomst. Door ons persoonlijk advies kan iemand worden teruggestuurd naar zijn land van herkomst. We worden constant met menselijk leed geconfronteerd en dat maakt ons werk best wel moeilijk. De doos met zakdoekjes staat klaar op ons bureau.” “Als ons onderzoek aantoonde dat het om een schijnhuwelijk gaat,” stelt inspecteur Haentjes, “keert het dossier in omgekeerde richting terug naar de ambtenaar van de burgerlijke stand, die dan een definitieve beslissing moet nemen: hij huwt het koppel of niet. De gemeente heeft het laatste woord, dus zelfs als het parket een negatief advies geeft, is een huwelijk mogelijk. Als Schaarbeek het huwelijk weigert, gaan de kandidaten zich

Wendy Coremans

...

vaak in de andere Brusselse gemeenten aanbieden. Het is een geluk bij een ongeluk dat de meeste illegalen in Brussel willen blijven omdat hun familie er al woont. Ze trekken zelden naar landelijke dorpjes, waar men de problematiek niet eens kent. Daarom is onze samenwerking met de Dienst Vreemdelingenzaken zo belangrijk, omdat enkel zij de link kunnen leggen tussen de gemeenten, als die natuurlijk de schijnhuwelijken registreren ..."

Gezinshereniging

"Een tweede type van dossiers waarin wij werken, zijn die waarbij het huwelijk al voltrokken is in het buitenland", gaat inspecteur Haentjes verder. "Eén van de partners is Belg of heeft een verblijfskaart voor minimum vijf jaar. De man komt bijvoorbeeld terug naar België en wilt dat zijn vrouw ook overkomt. Dan moeten wij uitpluizen of het om een echt huwelijk ging of niet, wat minder evident is vermits we hier maar één partner kunnen ondervragen. We zien vaak dat als het huwelijk in België niet lukt, ze het op deze manier gaan proberen. Hele netwerken zitten daar achter, die reclame gaan maken in flyers in vliegtuigen of adverteren in tijdschriften. Er is bijzonder veel geld mee gemoeid en juist daarom zijn die netwerken zeer goed voorbereid en kennen zij de wetten vaak beter dan wij. Achter zo'n schijnhuwelijk zit er slechts één doel: gezinshereniging. Soms ontstaat een ware carousel, waarbij een twintigtal familieleden naar België overkomen met aan de basis het schijnhuwelijk van twee mensen. Probeer maar eens de gezinssamenstelling te verkrijgen van een familie die bijvoorbeeld in een Marokkaans berg-

dorpje woont. Vaak bestaat zo een officieel document gewoon niet. Als verschillende familieleden naar België overkomen omdat ons sociale zekerheidssysteem zo goed geregeld is, dan kunnen we de menselijke kant daarvan best begrijpen. Maar het kost de Belgische staat massa's geld en netwerken verdienen er grof geld aan. Het is te vergelijken met georganiseerde misdaad, maar toch krijgt de problematiek weinig aandacht."

"Een burger die zijn plicht vervult"

Stel: een Belgisch meisje valt voor de charmes van een illegaal, is uiteindelijk tot over haar oren verliefd, biedt hem onderdak, geeft hem te eten en stapt met hem in het huwelijksbootje. Een paar jaar later wordt hun eerste kind geboren en dan ... is hij weg! Dan blijkt dat het om een 'grijs huwelijk' ging, een huwelijk waarbij één partij andere bedoelingen had³. "Schrijnende toestanden zijn dat", vindt inspecteur Coremans. "Hij speelt komedie en zij weet van niks. De vrouw, zij is het vaakst slachtoffer, wordt tijdens een aantal jaren gemanipuleerd en belandt tot slot op ons bureau om een klacht in te dienen tegen haar echtgenoot. Als het koppel gaat scheiden, behoudt de man in kwestie zijn rechten: hij heeft zijn verblijfsvergunning vast en moet die niet meer loslaten. Het schijnhuwelijk kan bovendien nog eens met

een andere partner worden overgedaan. Om hier tegen in te gaan, zou het huwelijk geannuleerd moeten worden, maar dat is een lange en dure procedure die niet vaak wordt toegepast."

"Ook dossiers met aangiftes of klachten moeten wij onderzoeken", volgens inspecteur Haentjes. "Via een anonieme brief laat buurman X bijvoorbeeld weten dat er in het huis naast het zijne vreemde dingen gebeuren. Het komt ook voor dat iemand bezwaar heeft tegen een bepaald huwelijk." Inforevue kreeg zo'n brief te lezen waarbij de anonieme schrijver besluit met "een burger die zijn plicht vervult". "Valse aangiftes zijn er niet", besluit de inspecteur. "Bij zedenzaken gebeurt dat uiteraard wel, maar niet bij schijnhuwelijken. DVZ levert zeer goed werk en is een echte partner. De gedetailleerde info komt snel tot bij ons en de contacten verlopen vlotjes. Zonder DVZ zou onze cel niet kunnen bestaan." ■

¹ De wet van 12 januari 2006 voegt artikel 79bis in in Titel IV van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

² Lees ook 'Schijn bedriegt' over mensenhandel en -smokkel in Infodoc 158 van juni 2009.

³ In het Frans spreken we over 'marriage blanc' als beide partijen een huwelijk veinzen en over 'marriage gris' als slechts één partij het huwelijk veinst. In het Nederlands worden ze schijnhuwelijken genoemd.

“ Jean-Luc Haentjes

Achter zo'n schijnhuwelijk zit er slechts één doel: gezinshereniging

